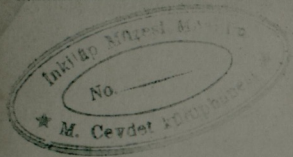

۲ مایس ۱۹۱۸

صافی : ۴۲

ایکڑھی جلا۔

تکی محبوسہ

کوروپوکه، ضیا بیک و خصوصده کی فکری ایله ایلمک مدافعه لری آراسنده اولدنی کی، ایلم فکری ایله شمدیکی ایضاح لری آراسندهدده یووک مباحثلر وارد .

بن ضیا بیکدن واقعه لره مقید اولاسینی اصل بو خصوصده رجا اعتشدم؛ هیچ شبهه ایتمورمه یو فکری دهازیاده - واقعه لره مقید اولرق - تمیق ایدینجه، حادثات کونیه تک یوله کله لره قدرق لایق لره آریله یه چی تقدیر ایدیه جک، و «منتشر مکافات و مجازات» مفهومی یا «فکرا عمومی» به ربط یاخودده عملی قیتمدن عاری عد ایلیمکه مجبور اوله جقدر.

ساطع

.*

منتشر و متعنی مؤیدله

مکافات و مجازاته دائر مقاله لرمده (منتشر و متعنی مؤیدله لر خنده کی فکر لری دها واضع بر سورنده یازمجهنی وعد اعتشدم . بو مقاله او وعدی ایضا ایدیمورم . بن جمیعک حرق تکاملی بربری آردنده اولق اوزره بو دورت مرحله دن کچه سنده کوریورم : عشرت ، قوم ، امت ، ملت .

جهتیک بر مرحله دن دیگر مرحله یه کچدیک دوریه (بحران دوری (periode critique)، هر مرحله ده انتظامک موجود اولدنی زمانه (تعنی دوری (periode organique) ناماری و برلیر . تعنی دور لرده موجود تشکیلاتک خلق اوزره کی ولایت قونی اولدنی ایچون، متعنی مؤیدله رجا قدر .

بحران دور لرده، اسکی تشکیلات نفوذنی غائب ایش، یکی تشکیلات هنوز وجوده کلهش اولدنی ایچون، و لخاصه منتشر مؤیدله حاکمدر . ایشته، (منتشر مؤیدله ر حاکم اولدنی آنلر) افاده سندن مقصدم اسکی تشکیلاتک نفوذ لری صارصان بو بحران دور لریدر .

بر جمعیت ، عشرت انغوزچندن قوم انغوزچنه کچرکن مکافات و مجازاته اساس اولان قیمت حکملری باطلیم دکیشر . قوم انغوزچندن امت انغوزچنه، امت انغوزچندن ملت انغوزچنه کچرکنده عینی حال حصوله کایر . منتشر ریشلرک یعنی مجدد ماهیتده اولان یووک آدامارک ظهوری، بر انتقال دور لرده تصادف ایدر . چونکه ، تعنی دور لرده متعنی ریشلر جمعیتک متعنی وجدانی کوستورن بر طاق معین قاعده لره اقتدار موقعه کچرلر . حال بوکه بحران دورده جمعیتک متعنی وجدانی صارصیلیم، برنده منتشر بر وجدان وجوده گشدر . او حالده ، بو منتشر وجدانی لک قونی برصورتده دیوان و یاشایان انسانلرک جمعیتک منتشر ریشلری ماهیتی آلمه سی ضروریدر . خلقک اینجمن بردن بره فوران ایدن بو اولوالعزم انسانلره ، تاریخ، مجدد ودای ناماری و بریور .

دیلک که مجددرک ظهوری تجدید دور لرده تصادف ایدیمور . یعنی مجددرلر اجنای تجدید لری یازمورلر، بلکه کندیلمکدن حصوله کلهش اولان اجنای تجدیدلر درکه مجددرلری یازمورلر، او حالده، یووک مجددرلر عشرته قوم آراسنده، قومه امت، امتله امت آراسنده ظهور لری اغراضیه تصنیف ایدیمیلیر . یالکز، شو جهتده اونوتولمیلرکه صایدیورن بو اوج مرحله ، یووک مرحله دن عابردنر . بونلرک آراسنده برطاق کوجوک صر ایلرده وارد . مثلاً (آتمسوسپوزلرک) کوره عشرت جنسک دورت نوعی واردرکه دورت کوجوک مرحله دیکدر .

قوم جنسکده مدینه، متحد قوم کی نوع لری واردر . امت جنسده خودشاهی و فودالیزم نوع لری، ملت جنسده یکی دولت، معاصر دولت، مستقبل دولت نوع لری قبول ایدیمیلیر . بنه ایله، مجددرلر تصنیفده جمعیتک یالکز بر جنس دن دیگر جنسه کچدیک انتقال دور لرده دکل، بر نوع دن دیگر نوعه انتقال ایشدیک کچید نقطه لرده نظره آلمق لازمدر .

اجنای حیاتک بو کچید نقطه لرده متعنی مؤیدله ر غایت ضعیفدر . بنه ایله، یکی تشکیله باشلایان اجنای وجدان منتشر بر مؤیدله حصوله کتیرر . بو کی آرادره اجنای قیتملرک اسکی سلسله صراحتی یوزلور، یکی مفکورلر دوعدی کی، قیتملر و مفکورلر یکی بر سلسله صراحت شکنده صیرالایر . مکافات و مجازات قیتمره، مفکورلره تابع اولدنی ایچون تاریخک بو کچید نقطه لری، مکافات و مجازاتکده انقلاب آنلیرد . بو آنلرده یالکز مفکورلر دکیشمیور، عینی زمانده متعنی مؤیدله برنه، منتشر مؤیدله قائم اولور . چونکه اسکی مفکورلر تعنی ایشدیک ایچون، متعنی بر مؤیدله استناد ایدر، یکی مفکورلر سه، هنوز منتشر بر حالده بولدنی ایچون، منتشر بر مؤیدله مستند بولور . عینده موجود اولان بوحاله مکتبلر ده تصادف ایدیمیلیر . چونکه اول، مکتب، جمعیتک کوجوک بر موده لیدر . جمعیت بر انتقال بحران کچیریورسه مکتبده عینی بحران کچیریور دیکدر .

ثانیاً، چو جوقاق دوری، منتشر بر حیات چاغیدر . چو جوقاق دنیا یه کچرکن (لاجنای) در . چو جوقاق روحنده (اجنای بر تعنی) هنوز موجود دکدر . مکتب، بو تعنی وجوده کلهش، چالیشان بر مؤسسه در . او حالده، مکتب حیاتی، قیامیه تاریخک انتقال دور لر کی بر بحران زمانیدر . بو زمانده متعنی حیاتله منتشر حیات دائمی بر مجادله حالده در .

مثال اولرق بن کندی چو جوقاق حیاتی آکلر . تهجم، بن چو جوقاق بضمیلرله کوره جوقاق تیل، بضیلرله نظراده جوقاق یالقامدن، مکتبک دسارینه عیج چالیشاردیم . فقط کیمیه کوندوزی مشغول اولدیم برشی و ارسه اوده کتاب اوتومقدی . بدیله یاشنده یکن، عاشق قیلم، کرم، شاه اسماعیل

کی کتابلردن بر فولکسیون واردی . برایی سنه سوکرا تیاترو کتابلرله، دها سوکرا رومانلره، شعر و ادبیات کتابلرله صاریدیم . معملر نظر ندنه مکتبک لک تیل طلبه سی بدم، فقط، طلبه لر نظر ندنه لک جوقاق اوقویان یه بن طایلیوردم . عسکری رشیده سنک ایکنی سنه سنده یکن، حساب معلم، برده رحال حاکم اوزره بر طاق حساب مسئله لری و بر، حل ایدنه (آفرین) ورقه سی و بره جکی وعد ایدردی . بن بو مسئله حلی، ییلیمه حله بکزمه ندیمک ایچون، بو غایت آکلتیه یوولیور، هرده حله سرعته حل ایدره ک معلمه کوتوریوردم . فقط، معلم، بکا وعد ایشدیک مکافات و برمیور، بونی مطلقا بر باشقستند آلمدی ادعا ایدیموردی . حال بوکه اکثر یا مسئله یی یالکز بن حل ایدیموردم، بعضاً باشقهرلی حل ایشله بیله کچ قایورلردی . بنه ایله باشقهریک بکا یاردم اقمه سنه امکان یوقدی . بر مدته سوکرا، معلومه بوک فرقه واردی . فقط بو کرده، دولابنده، قونجه، جیده کیزی بر کتاب آرمهه باشلادی . کویا، بن بوحل صورت لری برکابدن آلیوردمش! بوداء، معلمک بونون مسئله لری مطبوع برکابدن اقتباس ایشدیک کوستردی . فقط، بنده اولره بر کتاب یوقدی . بونی صنف آرقداش لرمک اعلا بیلیورلدی .

معلمک بکا اعتقاد اقمه سنه سبب، بن تیل بر طلبه اولرق طایفه قلمدی . حسابک اعمال اربعه سنه غایت تعریف لری ازیر اولرق سوبله میوردم، کرات جدولیده از برلیمه ستمدم . حاصل متعنی معلومام یوقدی . اونکون متعنی مکافات نال اولیمور، بالعمس اغدا ایدیمکه کی آبی بر جزایه دوچار اولیوردم .

معافی، متعنی مکتب دن کوردیمک بو مجازاته قارشی، منتشر مکتب بی مکافات لاندردی . صنف آرقداش لرم مسئله لری غایت قولا ی حل ایشدیمک ایچون، بن ائی حساب بیلدیکه قانع اولدیلر . بو قناع لری نتیجه سی اولرق کندیلر ده حساب اوکرده تمی رجا آتیکه باشلادیلر . بر چوقری حساب کتابی یاقه لایرک یانه کایر، بکا شو عباردن آکلان دیردی . حال بوکه بن او عبارده لری نه اوقوش، نه ده آکاشمدم . فقط، یاپیلان ابراهیم قارشی کلمه لره ک کتابی دقله اوقویورق آکلتیمه باشلادم . بو جری اوقومه لک نتیجه سی اولرق علم لسانک منطقی اوکرده تنک موقق اولدم . اولجه، حکایه، تیاترو، شعر، رومان کی شیلری صرف بر اویون، بر اکلنجه اولرق اوقویوردم . درس کتاب لری ایشه روحه وجد و برهن جاننی خیالری، مشخص فکریلری محتوی اولمادنی ایچون روحی صیقاردی . مجرد تعریف لرم مرکب علم لسانک مدرسو منطقی ایشه هیچ کلاهی میوردم . فقط باشقهریه آکلتیق مجبور بی بی اوغراشدریه اوغراشدریه مجردانی آکلتیمه آلیشدریم . آرتق یازمیه عاید کتیلر ده بن ایشدیم ادبی کتاب لری کی بر اکلنجه زمینی اولدی . ایشته،

متعضی مکتب ، دیگری منتشر مکتب . چوق کره متعضی مکتبک جزالاندیرمق ایستدیک فردلری ، منتشر مکتب مکافانلاردی . فقط یوراده کره ایکلیک عسکری رشده یسنده کی ایکلیک عینی کلدی . رشدهده چوقوقلک اووندن اولدینی وجدله درسارک ایستدیک جهد آراسنده یاشندن متوله بر تضاد واردی . اعیادهده ایسه عمومی جمعیت شیطیلده حصوله کلن وطنچیلیق وحریتچیک جیریلاری مکتبهده نفوذلدرلک ادا راعیله چاریشیوردی . ناصل کبو کونده اکثر مکتبیر بوخالدهدر . برچوق تدریسکارلارده متعضی مکتب تورکی اولادینی حالده منتشر مکتب تورجکدر .

ضیا کونک آلب

فرانسز ادبیاتندن

بر مکتوب

موسیو لوفوت دولاستیکه

پاریس ، ٢٠ کانون اول ١٧٤٤

اقدم ، طرفکزدن طاماشش اونیق معرفته نائل اولمهقله برابر امید اییدیورم که سزه عمرقله وپاره تقدیم ایدم کجمن مکتوبم سؤقیوله اوغرامیه جئدر . خبر آلمه که مادمازل (قلهری) ، بلووان ، مادام (لوواسور) نامنده اختیار ، غله برلکده اقامت ایدم کجقدر قیصر برقادیتجه برست کوندرمش ؛ بو سینهده ، برچوق شیرله برابر ، اون کیلو تره یاغی حاوی برکاسه وارمش ؛ بیلیم نصل ، بونلرک همی سزک مطیحه کیمش ، واختیراجن بونی خبر آلتجه فیزی [١] بر مکتوبله سزه کونددهرک تره یاغی کاسه سی ، یاخود بدنی ورمکزی بیلدرمش ، فقط سز و زوجه کر مادام ، عادت وجهله ، کندیسيله آلائی ایتدکن سؤکر ، جواب اولرق ، اوشاقریکز طرفندن قووه ولیتی امر ایتمشکز .

بناوالی متأثر قادی ، بونلرک صنف وپوکک تریبه ک آدائی ایضاح ایدرک تسلیه چالیشدم ؛ کندیمالی ایسته مک کلن زوالیلاری قوموه یارامقدن سؤکر اوشاق قولالغنه برلزم اولادینی کندیسنه اثبات ایتدم ؛ وعدالت ، بشریت کلهرلنک نه قدر عوام یسنده اولدینی کوسترغش ، نهایت کندیسنه غایت تره یاغنک بر قوتن طرفندن غیش اولسایله پاک متعضی اولدینی آلتدیم . بنا علیه کندیسنه بخش ایتدیکن شرفه قارشى شکرانی ، سزه سبیت ویردیکى واحتشزلقدن دولای تأسفلری ، تره یاغنک خوشکزه کیمش اولسی خصوصنده کی آرزوسنی سزله بیلدرمکلکی رجا ایتدی .

اگر پاکت آدره سکه قدر کیمسی سزجه تصادق برصرفه موجب اولدیه ، بوفده ، مک محنی اولرق ، سزه تادیبه تکلیف اییدیور . یوتصورلری اجرا ایچون یالکنز امرکره منتظم ، عرض احقرامات ...

اویونلرده واکتبه لرده دویقلری وجد اولدینی ایچون چوقوقلک الک قونلی زبرکی وجدی دقت ، وجدی اراده در ، چوقوقلرک وجدی چالیشقانغی سونودرمه مک ، بالعمکن بوجالی قوتن استفاده ایتک تریبه مک الک اساسی هدف اولیلدر .

بیم ، عسکری رشده یسنده کی بو تضادلی خباتن قازغش اولدیم دویغو شو اولدی : رسمی مقاملرک ، متعضی زیسارلک تقدیر یاخود تقیینه قیمت ویرمه مک ؛ فی الحقیقه ، بن دورده دن سؤکر ، فردلرک نه مدخلریه ، نه دمه دملریه اهمیت ویرمدم . (وایتیه) دن قورولیه یلیک ایچون فلسفی مطالعه لر دن کوریدم فائده قدر ، چوقوقلک حیثیه عابیه بو تجریرلر دن منفعت کوردم . عسکری رشده یسنده طله آراسنده مجازانه قارشى عریب بر رویت وجوده کلدی . او زمان جزا اولرق آووزک ایچنه دکنکک بش ، اون ، اون بش الحضریه وورولوردی . بوزمارلرده ، دایاق یمکک شرفه مقامیر اولدینی هیچ دویغور ، بالعمکن ، آجیه تحمل کوسترمی بریکیتک صایروردم . هانکیمز ، انزک دکنک ضریلری آلتندیه یارمه سنه رنما ، بوزمزی اکسینمز ، لایق بر وضعیت کوسترسره ک ایچمزه او قهرمان طایلیردی . بویه بر قهرمان طایق ایچون ، هیمده بویک رشوق واردی ، بوجاک بر نتیجه سی اولرق ، ایچمزه یالان سوله مکده آزالیوردی ، چونکه ، چوجونی یالنه سوق یابن باشلیجه جرافور قوسیدر . مثلاً ، بادلیجه صافطاری نظرده " هیچ یالان سوله من " دیه طاماشدم . فی الحقیقه ، جزای دعوت ایدن هیچ بر قباحتی صافلاماز ، المی دکنکک قارشى متانله آچار ، بو اضطرابل اسپوره مقاومت کوستردکه دها چوق یین اولدینغه قناعت کتیر بردم .

بالاخره عسکری رشده یسنی بئیردکن بر ایکی سته صوکره ملکیه اعدا دیسته کیردم . اورده ، آرمزده بوس بون باشقه برویت حصوله کلدی . برورده اسانلک شرفی ، سجه مک ماهیتی باشقه تورلو آکادمیه باشلاق . روجمده ملت ، وطن مفکورلری ، حریت ، مساوات عبقلری اوایلور ، انسانلرک دایاق یمک کی بر ذلتن مژده اولسی لازم کلدیکنه دائر بر قناعت دویغوردی . بر کون درسخانده ، مبصرلر بری الوده ک دکنک بر آرقضاتوره ووردی . بوجاده ، صنفده بویک غلباک دوغمه سنه سبب اولدی . صنف ، قیسه بر مذکره مک نتیجه سنده ، درسدن چیقجه مبصرلرک ، معاونلرک الوده ک دکنکری آلوب قیرمه ، بر دها مکتب اداره هئیتدن هیچ کیمسه مک دکنک طاماشما یجنی اداره هئیت تبلیغ اتمکه قراروردی . بقرار اجرا ایلدیلک سؤکر ، ارتق مکتب اداره سی دکنک استعمالک هیچ برلزم چسارت ایدمه دی . دنگ مک کتیده دوغان بر عرفک نتیجه سی اولرق طله لر آراسنده ویرلن برقرار اداره هئیتجه بر قانون قیبتی احراز اتمشدی .

دیار بکرک بوسلکبه اعدا دیسته حقیقه بری برندن آبری اولرق ایکی مکتب واردی : بری

بویه بر نتیجه مک حصوله کلدی . بن ایچون غایت فائدی بر نتیجه اولدی . بوندن باشقه ، طله مک ، بن لایمده تحمل ایدن منتشر اعتدای حقیق بر مکافانلرک . بویکایک بکا ، منتشر مکتب ، یعنی صفتلارم ویرموردی .

عسکری رشده یسنده تبلیکله مشهور اولمه رنما نهایت ریاضیه قایللی اولرق طاماشدم . یوقاری صفرله چیقجه بوضوصده ک قایللی بونون معیار قبول اتمک مجبور اولیلدر . فقط ، مکتبک صوکر سته سنده بولوندم زمانده بیهله ، (قواعد عثمانیه) درسته ک آوزمرو آلان بر طله بدم . حال بویه بن او زمانه قدر بیکرجه ادی کتاب اوقوش ، اسانک بنیه س اولدیه واقف اولشدم . اسانی ، وزنی ، قایمه سی دوزکون شعرلر یازیه یلیوردم . آرقداشلم لسان وادی یسنده بنی تقدیر اییدیورلدی . قواعد معلمتک نظر ندیه ، اسان درسنک الک بویک جاهلی بیدم . چونکه ، جودت پاشانک (قواعد عثمانیه) آدی کتابی حریفا زترله ییوردم .

بو متالیر کوستریورک چوقوقلرک تبلیکک وچالیشقانغی ایکی تورلور . اسانی چالیشدیران ساقه (اراده) نامی ویریلر . اراده یا (وجهه) ، یاخود (جهد) استاد ایدر . چوجوق ، اویارکن اکلیکری ، روجنده سائق اولان (وجدی اراده) در . بعض چوجوقر ، بو اویون وجدی کتسارله قدر سیرات ایتدیردک ، صرف آلتجه ایچون اوزون مطالعه لره قویولیلر . بونوعدن اولان چالیشقانغه (وجدی چالیشقانغی) دیه بیلیرز . وجدی اراده مک یوقلندن حصوله کلن تبلیککده (جهد سزک) نامی ویریه بیلیرز . بر طاقم چوقوقلرده یا اویارلری یاخود معلملری ممنون ایتکدن بر خط دویارق ، بلا واسطه بر ذوقن زیاده ، بالواسطه اوازاق بر ذوق تأثیریه تابع اولوب صرف (جهدی بر اراده) ایل چالیشلر . بو تورلو چالیشقانغه (جهدی چالیشقانغی) دیه بیلیرز . جهدی اراده مک یوقلندن حصوله کلن تبلیککده (جهد سزک) نامی ویریه بیلیرز .

بن چوجکن جهدی اراده دن محرومدم ، فقط ، کندی کندیه سؤدیکم کتسارلی اوقوق ایچون غایت شدنی بر وجدی اراده واردی . دیکک تبلیکک (جهد سزک) دن عبارت کورلر ایچون غایت تقدیم ، (جهد سزک) دن عبارت کورلر ایچونه غایت چالیشقاندم .

معافیه ، بوجال ، بنده بونلرله برودمدر . بونلرک حیاسنده وجد دویدین ایشارده صوکر درجه فعلم ، حال بویه وجد دویادین ساهلرده جهد صرفیه هیچ بر ایش یا بعام . مکتبیلر درسارک انتظامی تأمین ایدن بر یو غرام ، قاعده لری تثبیت ایدن بر تعلیماتمه بولیدینی ایچون ، متعضی مؤیدلرک موجودیتی ضروریدر . متعضی مؤیدلر ، جهدی براراددی ، جهدی بر چالیشقانغی استلزام ایدر . حال بویه چوقوقلرک روجنده الک جانی عامل